

รายงานการทบทวนแผนและถอดบทเรียนการดำเนินงาน
ตามแผนพัฒนาจังหวัดคุณธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ จังหวัดพังงา

๑. บทนำและวัตถุประสงค์

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อทบทวนแผนงานและถอดบทเรียน (Lesson Learned) จากการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัดคุณธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ของจังหวัดพังงา ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานจังหวัดพังงา กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสกัดองค์ความรู้สำคัญในการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม ๖ ด้าน (พอเพียง, วินัย, สุจริต, จิตอาสา, กตัญญู และวิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนงานในปีงบประมาณถัดไปให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

๒. สรุปภาพรวมผลการดำเนินงาน (Quantitative Overview)

จากข้อมูลสรุปผลการดำเนินงาน ภาพรวมของจังหวัดพังงาประสบความสำเร็จเชิงปริมาณในระดับสูงมาก โดยมีสถิติสำคัญดังนี้:

- จำนวนโครงการทั้งหมด: ๔๖ โครงการ
- โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ: ๔๖ โครงการ
- ร้อยละความสำเร็จ: ร้อยละ ๑๐๐ ในทุกเป้าหมายคุณธรรม
- งบประมาณรวมที่ใช้: ๒,๕๔๐,๖๐๐ บาท

ตารางวิเคราะห์สัดส่วนโครงการและงบประมาณรายด้าน

ลำดับ	เป้าหมายคุณธรรม	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	คิดเป็นร้อยละของงบทั้งหมด
๑	พอเพียง	๘	๒๖,๖๐๐.-	๑.๐๕%
๒	วินัย	๙	-	๐.๐๐%
๓	สุจริต	๑๑	๑๕๐,๐๐๐.-	๕.๙๐%
๔	จิตอาสา	๙	๒๓๐,๐๐๐.-	๙.๐๕%
๕	กตัญญู	๕	๔๔,๐๐๐.-	๑.๗๓%
๖	วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔	๒,๐๙๐,๐๐๐.-	๘๒.๒๖%
รวม		๔๖	๒,๕๔๐,๖๐๐.-	๑๐๐.๐๐%

๓. การถอดบทเรียนจำแนกตามเป้าหมายคุณธรรม (Detailed Lesson Learned)

๓.๑ ด้านความพอเพียง

- **แนวคิดหลัก:** มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย ออมเงิน และสร้างความมั่นคงทางอาหาร
- **ผลงานเด่น:** โครงการสอนและการจัดทำบัญชีครัวเรือนและต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พังงา) และโครงการ "บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง" (สถานพินิจฯ จังหวัดพังงา) ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงจากสารเคมีและสร้างความมั่นคงทางอาหารได้ ๑๐๐%
- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** การปลูกฝังความพอเพียงได้ผลดีที่สุดเมื่อเริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เช่น การบันทึกรายรับ-รายจ่าย และการพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือน (การปลูกผัก) ซึ่งใช้งบประมาณน้อยมาก (ด้านพอเพียงใช้งบเพียง ๒๖,๖๐๐ บาท หรือ ๑.๐๕% ของงบทั้งหมด) แต่สร้างผลลัพธ์เชิงคุณภาพที่จับต้องได้และยั่งยืน

๓.๒ ด้านวินัย

- **แนวคิดหลัก:** เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพกฎหมาย การตรงต่อเวลา และการจัดการสิ่งแวดล้อมจากต้นทาง
- **ผลงานเด่น:** กิจกรรมแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสรรพากรพื้นที่พังงา/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด) และกิจกรรม "พานิชย์มีวินัย ใส่ใจตรงเวลา"
- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** "วินัยสร้างได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ" หน่วยงานในจังหวัดพังงาสามารถขับเคลื่อนโครงการด้านวินัยได้ถึง ๙ โครงการ โดยใช้ งบประมาณ ๐ บาท สิ่งนี้สะท้อนว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างวินัยองค์กรขึ้นอยู่กับ "มาตรการทางสังคม" และการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน มากกว่าการใช้เม็ดเงิน

๓.๓ ด้านความสุจริต

- **แนวคิดหลัก:** สร้างความโปร่งใส ปลูกฝังค่านิยมไม่ยอมรับการทุจริตทุกรูปแบบ และการปฏิบัติตามนโยบาย No Gift Policy
- **ผลงานเด่น:** การประกาศเจตนารมณ์ “สุจริต โปร่งใส จังหวัดพังงาใสสะอาด ๒๕๖๔” ณ หอประชุมจังหวัด (สำนักงานจังหวัดพังงา) และโครงการรับ-จ่ายสะดวกด้วย QR Code ผ่านเครื่อง EDC เพื่อความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี
- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** การสร้างความสุจริตต้องทำควบคู่กันสองทาง คือ
(๑) การสร้างระบบเชิงโครงสร้าง เช่น การใช้เทคโนโลยี QR Code/EDC ลดการใช้เงินสดเพื่อปิดช่องโหว่การทุจริต
(๒) การสร้างจิตสำนึกเชิงพฤติกรรม ผ่านการประกาศนโยบาย No Gift Policy อย่างจริงจังและครอบคลุมทุกหน่วยงาน

๓.๔ ด้านจิตอาสา

- **แนวคิดหลัก:** ส่งเสริมการทำความดีเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน บูรณาการทุกช่วงวัย
- **ผลงานเด่น:** โครงการรักษะทะเลไว้ให้ยั่งยืน (อบจ.พังงา งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท) บูรณาการอาสาสมัครและนักดำน้ำ และโครงการจิตอาสาพิทักษ์สาธารณสุขสถาน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด) ในการดูแลระบบไฟฟ้าในชุมชน

- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** จิตอาสาที่มีประสิทธิภาพสูงต้องเป็น "จิตอาสาเฉพาะทาง (Skill-based Volunteer)" เช่น การรวมกลุ่มนักดำน้ำเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล หรือการใช้ความรู้ของอุตสาหกรรม/ช่างไฟฟ้าเข้าไปดูแลชุมชน ซึ่งนอกจากจะสร้างความสามัคคีแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาของจังหวัดที่มีบริบทเป็นเมืองท่องเที่ยวชายฝั่งได้อย่างตรงจุด

๓.๕ ด้านความกตัญญู

- **แนวคิดหลัก:** เทิดทูนสถาบันหลักของชาติ (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) และการเชิดชูผู้ทำคุณประโยชน์
- **ผลงานเด่น:** โครงการประกวดคลิปวิดีโอหัวข้อ “พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวง รัชกาลที่ ๑๐” (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพังงา)
- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** การปลูกฝังความกตัญญูและความเป็นพลเมืองดีในกลุ่มเยาวชน ยุคปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ "สื่อสร้างสรรค์ (Creative Media)" เช่น การประกวดคลิปวิดีโอเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา ค้นคว้า และตกผลึกความคิดด้วยตนเอง แทนการบรรยายในห้องเรียนแบบเดิม

๓.๖ ด้านวิถึวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- **แนวคิดหลัก:** ใช้ทุนทางวัฒนธรรมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน
- **ผลงานเด่น:** โครงการงานเทศกาล “แสง สี เสียง ลานประวัติศาสตร์ ดนตรี กวี ศิลป์ ถิ่นพังงา” (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด งบประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และโครงการยกระดับชุมชนต้นแบบ “เที่ยวชุมชน ยลวิถี”
- **บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned):** มิตินี้เป็นจุดยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดพังงาในการกระจายรายได้ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงที่สุด (๘๒.๒๖% ของงบรวม) บทเรียนสำคัญคือ "คุณธรรมนำการค้า" การรักษาอัตลักษณ์และวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ซื่อสัตย์จริงใจ สามารถแปรเปลี่ยนเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน (สร้างรายได้ให้ชุมชนไม่น้อยกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาทต่อชุมชน)

๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแผนงานในอนาคต (Recommendations)

๑. การปรับสมดุลการจัดสรรงบประมาณ (Budget Rebalancing)

- **ข้อสังเกต:** งบประมาณส่วนใหญ่เอียงไปที่ด้านวิถึวัฒนธรรมฯ (กว่า ๒ ล้านบาท) ในขณะที่ด้านพอเพียง วินัย และกตัญญู ได้รับงบประมาณรวมกันไม่ถึง ๓%
- **ข้อเสนอแนะ:** ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่ด้าน "พอเพียง" และ "วินัย" ในส่วนของการขยายผลขีดความสามารถของชุมชนให้กว้างขวางขึ้น แม้ว่าด้านวินัยจะทำได้ดีโดยไม่ใช้งบประมาณ แต่อาจต้องมียกสนับสนุนในการทำระบบยกย่องเชิดชูเกียรติหรือระบบ "มอรัลเครดิต" ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๒. การบูรณาการตัวชี้วัด (Cross-Cutting Indicators)

- **ข้อสังเกต:** หลายหน่วยงานทำโครงการแยกส่วนตามภารกิจของตนเอง
- **ข้อเสนอแนะ:** ควรส่งเสริมโครงการบูรณาการข้ามด้าน เช่น โครงการ "ตลาดนัดชุมชนคุณธรรม" ที่รวมเอาความพอเพียง (บัญชีครัวเรือน) + สุขจิต (ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค) + วิถึวัฒนธรรม (สินค้าท้องถิ่น) ไว้ในโครงการเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มพลังในการขับเคลื่อน

๓. การยกระดับสู่ระบบ "มอรัลเครดิต (Moral Credit)" อย่างเต็มรูปแบบ

- *ข้อสังเกต:* ในหลักการด้านวินัยมีการระบุถึงกลไกธนาคารขยะควบคู่กับมอรัลเครดิต แต่ในผลลัพธ์ของโครงการย่อยยังไม่เห็นการเชื่อมโยงระบบนี้ชัดเจน
- *ข้อเสนอแนะ:* ควรจัดทำแพลตฟอร์มกลางของจังหวัดในการสะสม "คะแนนความดี" หรือ "มอรัลเครดิต" จากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา การแยกขยะ หรือการทำความดี เพื่อนำไปใช้เป็นสิทธิประโยชน์เชิงสังคม ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมพึงประสงค์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้แม้มีแพลตฟอร์มกลางก็ควรกำกับการรายงานให้เป็นประจำรายเดือนหรือรายไตรมาส